

Nuorisotutkimuksen näkökulmia työelämään tukemiseen

Lotta Haikkola, tutkimuspäällikkö (ma)

Nuorisotutkimusverkosto

Lotta.haikkola@nuorisotutkimus.fi

13.11.2019

1

Puheenvuoron teemat

- Nuoret muuttuvilla työmarkkinoilla
- Teoriaa: siirtymien tutkimus
- 3 näkökulmaa nuorten siirtymiseen työelämään
  - 1) Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret
  - 2) Vammaiset nuoret
  - 3) Maahanmuuttajanuoret ja mahanmuuttajataustaiset vähemmistöt

2

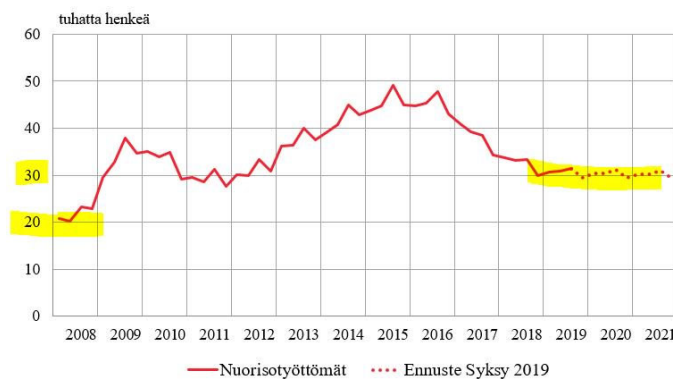
Nuoret muuttuvilla työmarkkinoilla (1)

- Nuorten työttömyysasteen tason pysyvä nousu
- Työllisyysasteen pysyvä lasku (vs. 1980-l) (opiskelu)
- Koulutuksen ekspansio, erityisesti 1990-luvulla siirtymä työttömyydestä koulutukseen
  - Ylipäätään nuorten osuus työllisistä supistunut, mutta opiskelijatyöllisyys silti merkittävä

3

Nuoret muuttuvilla työmarkkinoilla (2)

Nuorisotyöttömien (alle 25-v.) määrä junnaa paikallaan

Lähde: TEM
työmarkkinaennuste/
Twitter

4

Nuoret muuttuvilla työmarkkinoilla (3)

- Työmarkkinoiden muutokset
  - Maataloustyön väheneminen (-1995), teollisuustyön vähenemien, kaupan ja palvelusektorin kasvu (kaupungit), keskitason työpaikkojen katoaminen, vaativan asiantuntijatyön lisääntyminen, tietotalous
- Hallinnan ja kulttuurisen ymmärryksen muutokset
  - Yksilöllistyminen: uusliberaali yksilön "työllistettävyyttä" korostava ajattelutapa, taloudellistaminen, yrittäjäeetoksen korostaminen: Yksilön vastuun ja roolin korostuminen
- Työvoimapolitiikan muutokset
  - Siirtymä kysyntäpainotteisesta politiikasta tarjontapainotteisiin
    - Työllistettävyyys: työnhakija kyvyt, taidot, koulutus
    - myös ns. pehmeät taidot, työnhakutaidot, verkostot, investoiminen itseensä
    - Työttömyyden sanktioiminen ja moraalinen paheksunta (vastikkeellinen sosiaaliturva)

5

Siirtymien tutkimus (transitiot)

- Nuoruus on siirtymien aikaa
    - Peruskoulusta toiselle asteelle, jatko-opintoihin, työhön, takaisin opintoihin
  - Nuoruus on odottamisen aikaa
    - Pääsykokeita, opintojen alkamista, työtä
- Mitkä rakenteelliset tekijät säätelevät tätä?
- "Transitioregiimit" (Walther 2016) ja erilaiset institutionaaliset järjestelyt (Crul 2013)
    - Sosiaalipoliittiset ja kulttuuriset järjestelmät, jotka rakentavat siirtymiä ja myös subjektiivista kokemusta valinnasta

6

Nuoret koulutuksen ja työn ulkopuolella, pelkän peruskoulun varassa olevat (1)

- Useita keskeyttämissiä opinnoissa
  - Kiusaamiskokemukset
  - Väärät valinnat
- Kierre
  - Yksi tekijä ei johda toiseen, vaan terveysongelmat, toimintakyvyn heikkoudet, sosiaaliturvan sanktiot ja terveydenhuollon toimimattomuus kasautuvat ja muuttuvat kierteeksi
- Yksinäisyys
  - Korjaavina Etsivä nuorisotyö, lemmikit, oma perhe

7

Nuoret koulutuksen ja työn ulkopuolella (1)

- Riippuvuus esim. etsivän nuorisotyön työntekijästä
- Useiden palvelujen piirissä
  - Kohdentaminen vs. ylitarjonta
  - Kenen tarpeisiin vastaa?

8

Työttömät nuoret, jotka raportoivat saaneensa TE-toimiston palveluja (sis. Ohjaamo?)

Esim. Tanskassa noin 24 prosenttia NEET-nuorista saa PES-tukea, suomi 78 %, enemmän kuin rekisteröityneitä

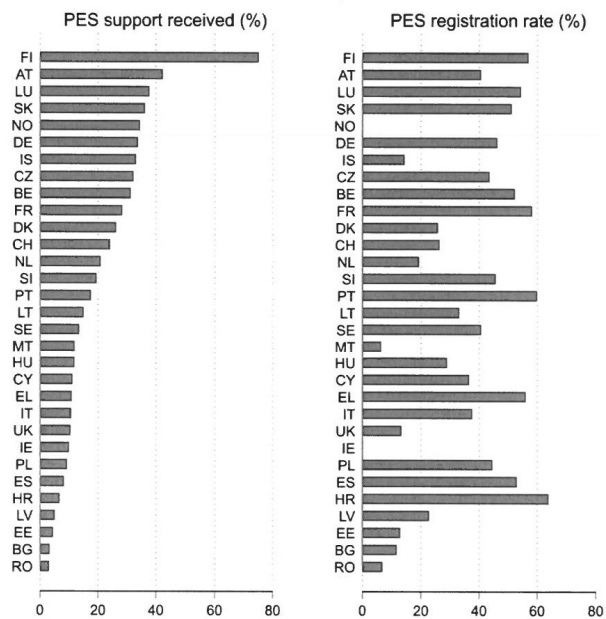

Figure 1: Proportion of young NEETs registered with the PES in 2016 and receiving support from PES during the last 12 months. Source: EU-LFS ahm 2016, own calculations.

9

Vammaisuus ja toimintarajoitteet

- Tutkimuksen puute
- Entä tilastot?
  - Vammaisuus: peruskouluikä: **4,5 %** ikäluokasta (10-14-v)
  - Toisen asteen koulutuksen ikä: **2 %** (15-19-v)
  - Toimintarajoitteet: **14 %**
- Lievemmin vammautuneet: uusille työmarkkinoille sopiva asenne? (Ekholm & Teittinen 2014)
- Vaikeasta vammaisille palvelujärjestelmä joustamaton

10

Vammaisuus ja toimintarajoitteet

Taulukko 1. Vakavat toimintarajoitteet nuorilla sukupuolen mukaan kouluasteittain (%)

Vakava toimintarajoite ¹	8. ja 9. luokka			Lukio			Ammatillinen opp.		
	Pojat	Tytöt	Yht.	Pojat	Tytöt	Yht.	Pojat	Tytöt	Yht.
Vaikeuksia nähdä	3,0	3,9	3,5	2,1	3,4	2,9	2,3	4,1	3,1
Vaikeuksia kuulla	1,5	1,4	1,5	0,8	0,9	0,8	1,4	1,5	1,4
Vaikeuksia kävellä (noin ½ km)	1,2	0,9	1,0	0,4	0,4	0,4	1,0	0,9	1,0
Vaikeuksia muistaa asioita	5,3	9,1	7,2	4,8	7,8	6,5	6,4	11,9	8,8
Vaikeuksia oppia uusia asioita	3,9	7,4	5,7	2,5	4,8	3,8	3,3	6,6	4,8
Vaikeuksia keskittyä	1,6	2,9	2,3	1,5	2,9	2,3	1,9	3,6	2,6
Jokin toimintarajoite ²	11,3	17,6	14,5	9,1	15,0	12,6	11,5	20,4	15,4

¹ Nuoren oman arvon mukaan paljon vaikeuksia tai ei pysty lainkaan, ² Vähintään yhdellä toimintakyvyn ulottuvuudella, tarkastelussa ei ole mukana selkolomakkeisiin vastanneita.

Yläkoulu, lukio ja ammatilliset oppilaitokset:

noin **14 prosenttia** nuorista ilmoitti, että hänellä on vähintään yksi vakava toimintarajoite (taulukko 1).

Lähde: Toimintarajoitteisten nuorten hyvinvointi ja avustaminen – toteutuko yhdenvertaisuus?
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135231/URN_ISBN_978-952-302-838-8.pdf?sequence=1

11

Maahanmuuttajataustaiset nuoret koulutuksesta työelämään

- Monimuotoinen joukko:
  - Maahan muuttaneet nuoret aikuiset
  - Maahanmuuttaneet nuoret, joilla koulu kesken
  - Maahanmuuttajien Suomessa kasvaneet lapset
- Kielen omaksumisen ensisijaisuus erityisesti vastamuuttaneilla
- Stereotyyppinen ohjaus, mutta rasistiset kokemukset myös ohjaavat rajoitetuille aloille

12

Miten kehittää?

- Mitä on syrjäytyminen? Liikaa julkista huomiota joulutuksen ja työn ulkopuolella oleviin
- Stereotyyppinen kuva NEET-nuorista kaventaa ohjausta ja tarjottuja mahdollisuuksia
- Moniongelmaisten nuorten ja maahanmuuttajien sekoittuminen ohjauspalveluissa
- Liikaa palveluja?
- Miten integroida työnantajat?